

Shidduchim

Shiur# 489 | Nov 16th 2024

בית הלוי פרשת חיי שרה פרק כד פסוק יד

והיה הנערה אשר אומר אליה הגמאיני נא מעט מים כו' וגם גמליך אשקה אותה הוכחת. י"ל דאע"ג דהכל היה בדרך ניחוש וסימן עכ"ז היה בדרך חכמה קצת. כי רצה לנסות אותה בכל המדות שלה אם טובות הנה ואם הם בהשכלה. ראשונה אם טובה היא במזגה ליתן לשתות לאיש שאינה מכרת אותו ובפרט כי לא היה שם צלוחית לשאוב מן הכד רק שתה מהכד בעצמו וכמו שאמר הגמאיני נא מעט מים מכדך ואם איננה טובת המזג לא תתן, ובפרט מי יודע אם לא ימאס המים ברוק שבפיו ואם יש לו פה נקי מחולאת וכדומה, ואחר כך יראה מה תעשה במים שנתותרו אם תשאם להבית אינה בהשכלה כי אולי באמת פיו אינו נקי והטיל רוק בהכד, ואם היא משכלת אין לה לישא מותר המים לביתה, ואם תשפוך אותם הרי היא מבזה אותו כי בזיון גדול הוא לו ששופכת המים יען שתה הוא מהם, וע"כ עצה היעוצה שתאמר לו גם גמליך אשקה וידע בזה כי טובת המזג היא וגם בעלת שכל וגם בעלת דרך ארץ שלא לפגוע בכבוד של אדם. (וכמדומני שראיתי כתוב זה על ספר שכחתי שמו ואפשר כתוב שם בשינוי או בקיצור). וגם אם יש לה שלש מדות הללו עכ"ז אין זה ראייה שראויה היא לבית אברהם ליצחק ולזה התפלל לה' שיעלו לו הסימנים הללו שעושה לאותה שהוכיח ה' ליצחק. וזהו שהשיבה לו רבקה וגם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתות, (לא כמו שאמר העבד שתאמר וגם לגמליך אשקה) שחסתה על כבודו פן יסבור ששפיכת המים אל השוקת הוא רק משום דאיננה רוצה לישא המים להבית, ולזה אמרה לו כי גם תשאב עוד מים אחרים עבור הגמלים עד כי כלו לשתות ובזה הניחה דעתו בכבוד:

ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך

וכל טוב אדוניו בידו וגו' (כד, י).

**התועלת הששי הוא במדות, והוא שראוי לאדם שיכוין בדבר
מה לתכלית מה. שישתמש בזה בכל הסבות העוזרות**

להגעת התכלית ההוא כפי מה שאפשר, כי בזה ישלם לו יותר התכלית אשר כיון אליו. ולזה תמצא שלקח עבד אברהם עשרה גמלים מגמלי אדוניו ונשא עמו מטוב אדוניו חלק רב, להראות האנשים הפלגת עושר אברהם, כדי שיתרצו יותר לו לתת בתם. לזאת הסבה גם כן נתן העבד לרבקה זאת המתנה שנתן לה עם הודעתו לבית בתואל שהוא עבד אברהם, כי זה ממה שיישב בנפשם עוצם עושר אברהם, עד שכבר היה באופן שלא הקפיד על עבדו אם יתן כמו אלו המתנות. ולזאת הסבה גם כן סיפר אליעזר ללבן ובתואל ענין השבועה שהשביע אותו אברהם שלא יקח ליצחק אשה מבנות הכנעני, וזה כי לולי זה היה להם לחוש שמא לרוע מנהג יצחק, או להעדר העושר מאברהם, או לרוע מנהג ביתו, לא מצא יצחק אשה בארץ אשר גר שם אברהם.

ואם לא תאבה האשה ללכת אחריו ונקית

משבועתי זאת רק את בני לא תשב שמה (כז, ט).

התועלת החמישי הוא במדות, והוא שכאשר לא יוכל האדם להשיג הטוב השלם, אין ראוי שיתרשל מההשתדלות בהשגת הטוב אשר למטה ממנו, אבל ראוי שישתדל לקנות מהטוב כפי מה שאפשר לו. ולזה התיר אברהם לאליעזר לקחת אשה ליצחק מבנות הכנענים אם היה שלא ימצא אשה מארץ אברהם שתאבה ללכת אחריו, וזהו מה שאמר לו שאם לא תאבה האשה ללכת אחריו בארץ הזאת יהיה נקי משבועתו, אלא שאיך שיהיה הענין לא התיר לו להשיב יצחק שם, לפי שרצון השם יתעלה היה שיעמוד בארץ כנען, להיותה מוכנת יותר אל השלמות כמו שקדם.

כלי יקר פרשת חיי שרה פרק כד פסוק יד

ועל צד הרמז הזכיר גמליך, לשון גמילות חסד קרוב ללשון גמליך וכן דרשו חז"ל (תנחומא שמיני ח) את הגמל זו בבל שנאמר (תהלים קלז ח) את גמולך שגמלת לנו, ורצה בזה אם היא תוסיף לומר וגם גמליך אשקה סימנא מילתא היא, שכל כך היא אוהבת מדת הגמילות חסד עד אשר היא אוהבת כל הנקרא בשם מדה זו, כי זה דבר טבעי. וחז"ל דרשו (חולין סג א) את החסידה שעושה חסידות עם חברותיה, על כן אין רחוק לפרש גם כן מלת גמל, כי אולי טבעו לגמול חסד זה לזה, על כן תוסיף בהם אהבה באומרה וגם גמליך אשקה, כי כל זה סימן שהיא אוהבת מדת הגמילות חסד. וחז"ל אמרו (תענית כד א) כל כלה שענייה יפות כל גופה אין צריך בדיקה. וזה דבר שהחוש מכחיש כי כמה מכוערות בעולם שענייהן יפות. ועוד קשה מה ראו חז"ל על ככה ליתן עצה לבדוק אחר יופי חיצוני זה והלא שקר החן והבל היופי, אלא ודאי שנתנו עצה לבדוק אחר מעשיה וזאת העצה היעוצה שיבדוק אם היא בעלת עין יפה וגומלת חסדים, כי אם עיניה יפות בבריות, אז היא בלי ספק שלימה בכל המדות, ולמדו חז"ל מן אליעזר שלא בדק את רבקה כי אם במדה זו כי מדה זו בנין אב על כל המדות:

רבינו בחיי פרשת חיי שרה פרק כד פסוק נ

מה' יצא הדבר. כלומר המעשים שאירעו לך מוכיחים, ומכאן למדנו שענין הזווג הוא נגזר מן השמים, כענין שאמרו רז"ל: (סוטה ב א) ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, ואפילו מעבר לים, וזהו שהזכיר שלמה ע"ה: (משלי יט, יד) "בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת", באר הכתוב מה שהאבות מנחילים לבנים זה הבתים והממון, אבל אשה משכלת אין כח בידם להנחיל אותה להם כי מאת ה' תבא, והודיענו בזה כי אשה משכלת יקרה היא מבית והון, וכענין שכתוב: (משלי לא, י) "אשת חיל מי ימצא". ובמדרש תהלים: (מדרש תהלים נט) בא וראה כמה קשה כח הזיווג, שהרי מצינו שהקב"ה יחד שמו על הזווג בג' מקומות בתורה בנביאים בכתובים. בתורה, שנאמר: מה' יצא הדבר. בנביאים, שנאמר: (שופטים יד, ד) "ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא". בכתובים, שנאמר: (משלי יט, יד) "ומה' אשה משכלת". וכתוב: (משלי יח, כב) "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'". ועוד דרשו במקום אחר שהנשואין נגזרין משעת יצירה, שנאמר: (ישעיה מו, ג) "העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם". וזהו בת פלוני לפלוני ואפילו מעבר לים.